

NORMAL ANLIK

e-ISSN: 2717-7378

DiJİTAL DERGİ

SAYI:4 / KISIM:1

TİCARİ DEĞİL İNSANİ

Prof. Dr. İsmail Tayfun UZBAY yazdı

**Bilimin
idealizmine ve
dinamizmine
ihtiyacımız var**

Bilimin idealizmine ve dinamizmine ihtiyacımız var

Pandemilerin kendine özgül hikayeleri olur. Hikâyenin ana hatlarını pandemiye yol açan etken ile onunla mücadele etmeye çalışan ülke veya ülkelerin ya da dünyanın kullandığı stratejiler belirler. Kimin hikayesinin doğru olduğunu zaman gösterecek olsa da şimdiden bazı kestirimlerde bulunmak ve çıkarımlar yapmak mümkün.

Yazar: Prof. Dr. İsmail Tayfun UZBAY

Yeni milenyumun ikinci on yıllık dilimine girerken Çin'in Wuhan bölgesinde bir pazardan çıktığı varsayılan, bildiğimiz grip ailesinden olan yeni bir virüs insandan insana hızlı bir şekilde bulaşıp yaygın ölümlere neden oldu. Başlangıçta diğer grip salgınları gibi görülüp biraz hafife alınsa da Covid-19 ya da SARS-Cov-2 olarak adlandırılan bu yeni hastalığın hiç de hafife alınacak bir tarafı olmadığı kısa sürede anlaşıldı. Yeni virüs bütün dünyaya yayılarak "pandemi" olarak adlandırdığımız küresel bir sağlık sorununa dönüştü. Dünya Sağlık Örgütü biraz gecikmeli olsa da Covid-19'un dünyanın ortalama yüz yılda bir yaşadığı pandemilerden biri olduğunu açıklayarak durumu resmileştirdi.

Bundan önceki pandemi 1. Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıkan ve yaklaşık 40 milyon insanın ölümüne yol açan, yine aynı aileden başka bir virüsün neden olduğu "İspanyol Gribi" salgınıydı. Dünya buna savaş sonrası yaşam şartlarının zor olduğu bir dönemde yakalanmış, belki de ölümler bu yüzden fazla olmuştu.

Covid-19 vahşi kapitalizmin dünya ve insanlık için ne kadar kötü bir şey olduğunu göstermeye başladı bile.

Covid-19 ise bilim ve teknolojinin ihtişamı içinde, kapitalist sistemin neoliberal yaklaşımlarıyla süslediği, ticaretin ve ekonominin küresel ölçekte ülkeleri göbekten birbirine bağladığı bir dönemde ortaya çıktı. Kısacası tüm dünyanın öncelikli gündemi "ekonomi" iken çözülmesi gereken çok zor bir sorun tamamen ilgisiz bir alandan, biyolojiden geldi. "Bu virüs ile başa çıkmak zorundayız; çünkü haziran ayının sonu itibarı ile tüm dünyadaki bulaştığı kişi sayısına göre total ağırlığı yaklaşık olarak 1 gram olarak tahmin edilen virüs, dünyadaki her türlü küresel ilişkiyi, dolayısıyla ekonomiyi durma noktasına getirdi. Seyahatler kısıtlandı; okullar, ibadethaneler, mahkemeler ve hatta meclisler kapatıldı. Tüm sosyal faaliyetler durduruldu. Sosyal bir varlık olan insan hemcinsi ile ilişkisini tamamen kısıtlayan alışık olmadığı yeni bir sosyal düzene uymaya zorlandı. Bütün bunlar virüsün yayılma hızının, dolayısı ile ölümlerin azaltılması için gerekliydi. Pandemilerin kendine

özgül hikayeleri olur. Hikâyenin ana hatlarını pandemiye yol açan etken ile onunla mücadele etmeye çalışan ülke veya ülkelerin ya da dünyanın kullandığı stratejiler belirler. Bu tip pandemilere karşı yapılması gerekenler belli olsa da ülkelerin özellikle sürü bağışıklığı ile izolasyon ve kısıtlamalarla bulaşma sıklığını azaltmak arasında farklı stratejiler uyguladığını gördük. Öte yandan sağlık sisteminin alt yapısı (yatak sayısı, yoğun bakım donanımı, herkese yetecek tedaviye sahip olması), nitelikli sağlık personeli (başta hekim olmak üzere, hemşire, hastabakıcı ve eczacı), bilimsel alt yapı (özellikle kendine yetecek miktarda aşı ve ilaç üretimi) ve mücadelenin devlet desteği ile halkın da katılımıyla tek elden, yerinde hamlelerle yönetilmesi daha başarılı bir hikâye için ön plana çıkan ayrıştırıcı noktalar oldu. Kimin hikayesinin doğru olduğunu zaman gösterecek olsa da şimdiden bazı kestirimlerde bulunmak ve çıkarımlar yapmak mümkün.

Bir kere Covid-19 sağlık alt yapısının yeterli olmasının ve herkesin yeterli tedaviye rahatça ulaşabilmesinin ne denli önemli olduğunu adeta gözümüze soktu. Bu pandemi sonrası başta siyasetçilerin tutumu ve devletlerin sağlık politikaları olmak üzere birçok konu şiddetle eleştirilecek ve hiçbir şey eskisi gibi olmayacak. İlginç olarak bu sorgulamalar bilim ve teknoloji devi olarak görülen Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Avrupa Birliği gibi ülkelerde daha yoğun yaşanacak gibi görünüyor. Tüm salgınlar biraz da çürümüş sistemlerin ve insanların insanlıktan çıkmasının bir sonucu olarak ortaya çıkıp, kendilerini ortaya çıkaran çürümüş sistemlerin sonunu da getirmiştir. Covid-19 vahşi kapitalizmin dünya ve insanlık için ne kadar kötü bir şey olduğunu göstermeye başladı bile.

Virüsü yenmenin tek yolu bilim, idealizm, empati ve iyiliktir. İnsanlık bu pandemi savaşını da ancak insani değerleri yükselterek kazanabilir.

Sağlık sistemi idealist ve özverili çalışan sağlık personeli ile ayakta kalabilir, ilaç ve aşıyı geliştirecek olan bilimin önceliği an itibarı ile ticari değil insani olmak zorundadır. Hastalığın kesin tedavisinin ticari bedeli insani değeri yanında yok hükmündedir. Bu görüşlere itibar etmeyenlerin tarafsız bir gözle süreç içindeki ABD, İtalya, İsveç, İspanya ve İngiltere'de yaşananlara bakması yeterlidir. Virüsü yenmenin tek yolu bilim, idea-

lizm, empati ve iyiliktir. İnsanlık bu pandemi savaşını da ancak insani değerleri yükselterek kazanabilir. Devletlerin vatandaşlarının sağlığını ırk, dil, din, cinsiyet ve başka farklılıklar gözetmeksizin koruma yükümlülüğü ve İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde anlam kazanan insanların eşitliği ilkesi ne kadar dikkate alınır ve uygulanabilirse, pandemi ile mücadele o ölçüde insani ve etkili olacaktır.

Türkiye şu ana kadar olan süreçte, sağ-
lıkta kapitalist sisteme tam anlamıyla
geçememiş olmanın avantajlarını çok
iyi kullandı. Sözde sosyal bir devlet olan
İsveç'in ise ekonomik kaygılarla sürü ba-
ğışıklığını tercih etmesi sonucu ortaya
çıkan tablo manidardır. Her ne kadar iki
ülkedeki ölüm sayısı yaklaşık olarak eşit
olsa da İsveç'in nüfusu İstanbul'un sa-
dece Avrupa yakası kadardır. Hastanın

müşteri olarak görülmesi, sağlık hizmet-
lerinin -özellikle de aşı ve ilacın- ticari-
leşmesi, ekonomik kaygılarla ve ticari
kazançlar için sağlıkta tedaviye ve bakı-
ma eşit erişimin kısıtlanması, insani kabul
edilemez. Dünyada muhtelif ülkelerde
yaşayan kitlelerin de buna kabul göster-
meyeceği, böyle bir sistemin dayatılma-
sının toplumsal huzuru ve barışı bozaca-
ğı bu süreçte net bir şekilde görülüyor.

**Hastanın müşteri olarak görülmesi, sağlık hizmetlerinin
-özellikle de aşı ve ilacın- ticarileşmesi, ekonomik kaygılarla ve
ticari kazançlar için sağlıkta tedaviye ve bakıma eşit erişimin
kısıtlanması, insani kabul edilemez.**

**Ticari kaygılarla
bilim üretmek
insanlığın temel
sorunlarına
destek oluyormuş
gibi gözükse de
uzun vadede
hiçbir önemli
soruna çözüm
getiremeyeceği
açık.**

Pandemilerde hikayenizin doğru yazılmasını sağlayan en önemli faktörlerden biri de ön safta mücadele eden personelinizin kalitesi, dinamizmi ve hepsinden önemlisi idealizmidir.

Covid-19 bilimin ticarileşmesi yerine, yeniden 19 ve 20. yüzyıldaki idealist fabrika ayarlarına dönmesinin önemini de gösterdi. Ticari kaygılarla bilim üretmek insanlığın temel sorunlarına destek oluyormuş gibi gözükse de uzun vadede hiçbir önemli soruna çözüm getiremeyeceği açık. Bu gibi küresel krizlerde bilimin idealizmine ve dinamizmine daha çok ihtiyaç duyuluyor. Herkesin gözü kulağı bu işi kökten halledecek bir aşı ya da ilacın ortaya çıkması ve herkesin buna rahatlıkla erişebilmesinde. Mevcut sistemin bunu ne kadar sağladığını yakın bir gelecekte hep birlikte göreceğiz.

An itibarı ile sağlık çalışanlarına destek olmak, birbirimizi severek siyaset üstü bir yaklaşımla dayanışma içinde olmak, bilime saygı duyarak uzmanların talimatlarına kulak verip dezenformasyonlardan kaçınmak çok önemlidir. Hepsinden önemlisi, şimdilik en etkili korunma yöntemi olan "maske, mesafe ve hijyene

dikkat" ilkesi bireysel olarak uygulayacağımız en iyi stratejidir.

Sakin olalım, paniğin ve korkunun hayatımıza egemen olmasına izin vermeden, kurallara uyarak, şartların elverdiği ölçüde günlük faaliyetlerimizi sürdürelim. Sonuç olarak bu da geçecek.

KORONA DÖNEMİ EV YAŞAMI

SANAL KONSER

SANAL SINIF

SANAL AŞÇILIK SINIFI

ÇEVİRİMİÇİ ÇALIŞMA

SANAL TOPLANTI

SANAL YOGA

Prof. Dr. İsmail Tayfun UZBAY

1959 yılında Ünye – Ordu’da doğdu. 1982 yılında İstanbul Üniversitesi Eczacılık Fakültesi’nden mezun oldu. Gülhane Askeri Tıp Fakültesi (GATA) Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı’nda 1992 yılında doktorasını tamamladı. Aynı bölümde 1995 yılında doçent, 2003 yılında profesör unvanını aldı. 1997-1998 yıllarında Amerika Birleşik Devletleri’nde, TÜBİTAK ve Kuzey Texas Üniversitesi bursları ile Kuzey Texas Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Merkezi, Farmakoloji Bölümü’nde ve 1999 yılında Cagliari Üniversitesi bursu ile İtalya’da, Cagliari Üniversitesi, Eczacılık Fakültesi, Toksikoloji Bölümü’nde araştırmacı öğretim üyesi olarak çalıştı. 2003-2011 yılları arasında GATA Tıp Fakültesi, Tıbbi Farmakoloji Anabilim Dalı Başkanı, 2011-2013 yılları arasında GATA Yüksek Bilim Konseyi üyesi olarak görev yaptı. 2013 yılında Türk Silahlı Kuvvetleri’nden emekli oldu ve T.C. Üsküdar Üniversitesi’ne geçti. 2003-2012 yılları arasında TÜBİTAK Ulakbim Türk Tıp Dizini Kurulu üyesi ve 2004-2012 yılları arasında Sağlık Bakanlığı Madde Bağımlılığı Tedavi Usulleri Bilim Komisyonu üyesi görevlerini yürüttü. 2007-2016 yılları arası Türk Eczacıları Birliği, Eczacılık Akademisi Bilim Kurulu Üyesi, 2016-2019 yılları arasında Eczacılık Akademisi Başkanlığı görevini yürütmüştür.

Nörobilim alanında özgül Türkçe ve İngilizce kitapları, kitap bölümleri ve birçok araştırma makalesi yayımlanmıştır. Roche Tıp Araştırma Ödülü (1994), Eczacılık Akademisi Bilim Ödülü (2005), Prof. Dr. Rasim Adasal Bilim Ödülü (2005), Popüler Bilim Ödülü (2007), Ege Üniversitesi’nin Bilim Teknoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi –EBİLTEM-, TÜBİTAK ve ELGİNKAN Vakfı desteği ile gerçekleştirilen Özgün Çözümler Proje Pazarı ve Yarışmasında birincilik ödülü (2009), Türkiye’nin En İyi Bilim İnsanları Ödülü - TAF NETWORK (2015) ve Şizofreni Dernekleri Federasyonu & Türkiye Ruh Sağlığı ve Tedavi Vakfı, 2016 Yılı Mine Öz - Kamil Genç Şizofreni Dostu Ödülü sahibidir.

Şizofreni hastalığının oluşumu, tanısı ve tedavisine yönelik yeni bir teori ileri sürmüş ve ilaç adayı üç molekülün incelemeli patentini almıştır. Bu alandaki araştırmaları Türk Silahlı Kuvvetleri tarafından “Yeni Buluşlar Şerit Rozeti” ve “Karargâh Üstün Hizmet Ödülü” ile taltif edilmiştir. Halen T.C. Üsküdar Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Dahili Bilimler Bölüm Başkanıdır. Ayrıca Nöropsikofarmakoloji Uygulama ve Araştırma Merkezi (NPFUAM) müdürlüğü ve Rektör Danışmanlığı görevlerini de yürütmektedir. İngilizce bilmektedir, evlidir ve bir çocuk babasıdır.

KİTAP KÖŞESİ

Merve Okçuoğlu merokcu@gmail.com

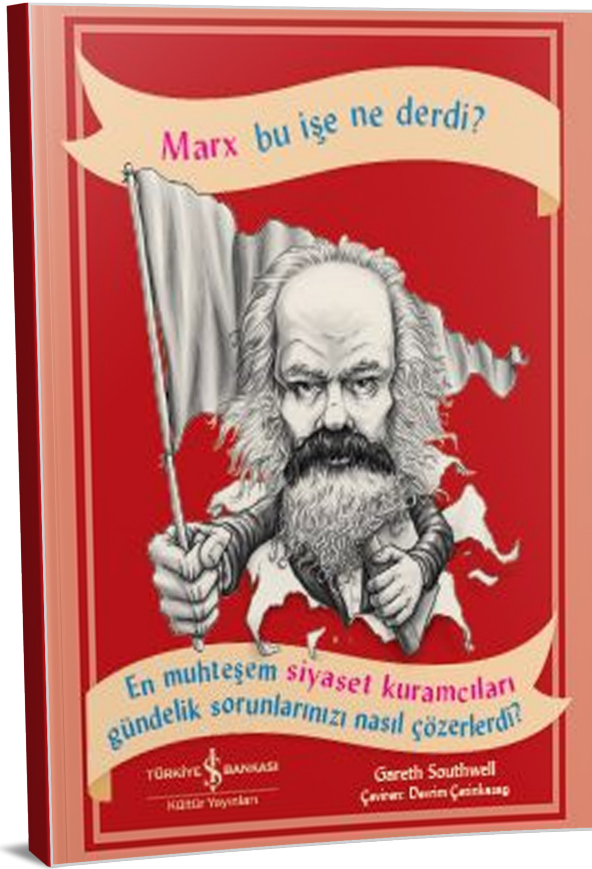
VİRÜSÜN GÖR DEDİĞİ

Özgürlüğümüzün kısıtlandığını düşündüğümüz bugünlerde daha bireysel alanlara yönelir olduk: Arsa, müstakil ev ve araba satışları hızlandı, karavan ve çadır artık tatillerimizin vazgeçilmezleri olacak gibi görünüyor. Elbette fiyatlar da arttı ve eşitsizlik kısa dönem çalışma ödeneğiyle, ücretsiz

izinlerle kent profesyonellerini de vurdu. COVID-19 testine erişimde ve tedavide bile "para konuşuyor". Bıçak kemiğe dayandı, varoluşumuz politik olmaya belki hiç bu kadar yakın olmamıştı. Onca sağlık çalışanı aylardır dur durak bilmeden ayakta; insan hayatı söz konusu... Sadece para kazanma odaklı yaşayan kesimin bir kısmı hayatı sorgulamaya başladıysa her virüste bir hayır vardır denilebilir mi? İnsanoğlu, kaybetmeden öğrenemez mi?

Daha büyük bir ev, daha iyi bir araba isteyen günümüz insanının salgının getirdikleriyle yüzleşme hali... Sorgusuz kabul ettiğimiz bu eşitsiz büyümenin, kıran kırana mücadelenin artık sona erme noktasına geldiğini ve belki de tünelin ucundaki ışığı gösterdi. Elbette görebilene...

Kabullenişleriyle ilgili çelişki olduğunu hissedenlere, bunun üzerine kafa yoranlara, sistemle derdi olanlara siyaset felsefesinden hızlı yanıtlar ve çözümler var: Gareth Southwell'in; çevirisini Devrim Çetinkasap'ın yaptığı ve Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları'ndan çıkan Marx bu işe ne derdi?

En muhteşem siyaset kuramcıları gündelik sorunlarınızı nasıl çözerlerdi? isimli kitabı ağırlıklı olarak Marx, Platon, Stuart Mill, Aristoteles ve Hegel'in gündelik yaşamda karşımıza çıkan özgürlük, eşitlik, otorite, haklarımız ve adalete ilişkin en basit sorulara verecekleri olası yanıtları önümüze koyuyor.

Gareth Southwell'in birden fazla şapkası var; o bir filozof, illüstratör ve yazar. Kurgudışı ve felsefe ağırlıklı kitap eleştirileri yazdığı bir bloğu da var. Türkçede yayınlanan Nietzsche bu işe ne derdi? ve Freud bu işe ne derdi? kitaplarının içinde olduğu serinin kapak resimlerini ve iç resimlerin bir kısmını Southwell yapmış. Seride henüz dilimize çevrilmemiş, Beauvoir ne derdi? ve Keynes ne derdi? gibi başka kitaplar da var.

Peki, daha büyük bir ev istemek yanlış mı? Elbette yanlış değil ancak tecrübe ettiğimiz ve sorgusuz sualsiz kabullendiğimiz bu büyümenin sürdürülebilir olmadığını söyleyen Marx tam da burada kafanızı karıştırabilir, halihazırda oturduğunuz evde kalmanıza sebep olabilir. Diğer taraftan Adam Smith, serbest piyasa ortamındaki

“görünmez el”in para akışını sürekli kılacağını söylerdi. Herkesin kazandığı bir sistemde elbette istediğiniz evi alabilirsiniz.

İçtiğimiz kahveler Afrika'dan veya Güney Amerika'dan getirilen ancak bizim “İtalyan” kahvesi olduğuna inanarak içtiğimiz kahveler... Amerikan, İtalyan etiketiyle giydiğimiz kıyafetler “Türkiye’de” üretiliyor (bir dönem Türkiye’de üretilen kot pantolonlar tercih bile edilmezdi). Kısacası, satın aldığımız ürünlerin menşei önemli mi? Burada elbette ürünün bize gelene kadarki süreçte sömürü devreye giriyor, hemen hemen hiçbirimizin görmediği, belki görmek istemediği adil olmayan bir düzen bu. Üretimde çalışan işçi, o ürünü satın alamıyorsa bunun bir kıymeti yok; Marx’a göre kapitalizmin ahlaklı olması mümkün değildir çünkü sömürü, yabancılaşmayı da getirir. Kanadalı yazar ve aktivist Naomi Klein’a göre ise büyük şirketlere karşı koyamıyorsak, bu bir ifade özgürlüğü meselesidir, demokrasiyi de sorgulamak gerekir.

Duvardaki tuğlalardan sadece biri olarak siz ne derdiniz?

ANLIK NORMAL MÜZİK

Pink Floyd - Another Brick In The Wall

Normal bir dijital dergi

Normal olan, boş kalınca bir şeyler okumak
Bazı anlarda da en önemli ihtiyaç doğru bilgiyi okumak
Okumak normal ama, sıradan olmamalı
Anlık ortaya çıkan bilgi ihtiyacını normal bir şekilde karşılamak istedik
Bilgi vermek dışında tek derdimiz var, normal olmak, normalleşebilmek.
Sıradanlaşan anormallikleri anlatabilmek.
Normal derken ne kastettiğimizi aşağıda kısaca özetlemeye çalıştık ancak,
daha da kısası, ideolojik körlük barındırmayan demek yeterli.
Bu anlık bu kadar...

NEDEN ANLIK?

Şu anda neye ihtiyaç varsa ona cevap verdiği/vereceği için...
Anın ihtiyacı olan bilgileri içerdiği için...
O anlık ruh halimizin yansıması...
veya o anlık tepkimiz...

NEDEN NORMAL?

Normal olanın, olması gerekenin eksikliğini çektiğimiz için...
Popüler olan normal olandan uzaklaştığı için...
Popüler olana dair konuşulanlar normal olmaktan çıktığı için...
Moda, trend kelimelerinin tarif ettiği şeyler normallikten çok uzaklaştığı için...
Sıradanlaşan anormallikleri fark etmek gerektiği için...
Marjinallik normal sanılmaya başladığı için...
Normal olanlar, kendini marjinal sanmaya başladığı için...
Normal olanlar sesini kesip konuşmadığı için...
Marjinaller konuşup normalleştiği için...
Anormalin normalleşmesini anlatabilmek için...
Anormalliğin sıradanlaşması normal olmadığı için...
İdeolojik körleri okumaktan sıkıldığımız için...

Sahibi

Aabir Yayın Dağıtım Danışmanlık Eğitim ve
Araştırma Hizmetleri Ticaret Anonim Şirketi

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
ve Genel Yayın Yönetmeni
Hilmi Atıl Ünal

Görsel Tasarım:
Serkan Korkmaz / Lagalugacılar

Dijital Altyapı ve Uygulama:
Lagalugacılar
www.lagalugacilar.com

İletişim Adresi

Kısıklı Mahallesi, Alemdağ Caddesi,
No:60 F Blok, Daire 7
Üsküdar / İstanbul

Tel: +90 0216 521 60 11
Email: info@normaldergi.com

Aabir Yayın Dağıtım Danışmanlık Eğitim ve
Araştırma Hizmetleri Ticaret Anonim Şirketi

Ticaret Sicil No: 930524
Vergi Dairesi: Ümraniye VD.
Vergi No: 0012081908
Mersis No: 0001208190800001